

BROEDERS VAN LIEFDE IN
EN VAN OOSTENDE

door **Michel CAPON**

VOORWOORD

De congregatie van de Broeders van Liefde werd in 1807 gesticht door kanunnik Petrus Jozef TRIEST (°1760 +1836).

In verband met de ordereg liet de stichter zich inspireren door BERNARDUS VAN CLAIRVAUX ⁽¹⁾. Hij was de oprichter van de striktere observantie van Benedictijnen die de Cisterciënzers waren. Anderzijds liet P.J. TRIEST zich ook bezielen door VINCENTIUS A PAULO ⁽²⁾ voor de organisatie van de ziekenzorg en de hulp aan noodlijdenden. Het officie werd ingevoerd, zijnde het dagelijks gezamenlijk bidden van de brevier, ook al was het maar het kortere officie ter ere van de Heilige Maagd Maria. De Broeders baden en zongen elke dag het officie in het Latijn. 's Morgens vroeg de metten en lauden, priemen en tertsen, 's middags de sexten, 's namiddags nonen en vespers en voor het avondeten de complete.

De Broeders van Liefde volgden het dubbele pad van de actieve dienstbaarheid in het voetspoor van de heilige VINCENTIUS en van het monnikenleven naar het voorbeeld van BERNARDUS. Het was de lat heel hoog leggen en de ganse geschiedenis van de congregatie toont aan dat het verzoenen van beide elementen tot spanningen heeft geleid. Het was wachten tot de jaren 1960 (na het 2e Vaticaans Concilie) vooraleer men de regel grondig zou aanpassen. De vroegere combinatie van monastiek leven en apostolische inzet werd, algemeen gezien, verlaten. Het apostolische kwam meer op de voorgrond. Begin 1971 was de aanpassing voltooid ⁽³⁾

Over de doelstelling van de congregatie kan men heel algemeen en in het kort neerschrijven: vanuit een religieuze overtuiging het verstrekken van zorg, onderwijs en opleiding aan de noodlijdende mens, zoals jongeren, kwetsbare kinderen, ouderen, krankzinnigen, geesteszieken, personen met een handicap, doofstommen en blinden; en dit overal ter wereld. Het devies is dan ook: 'God is Liefde'. Om het met de woorden van stichter TRIEST te zeggen: "Verrijzenisvreugde brengen in het leven van de 'armsten' door onze liefdevolle zorg". Al deze liefdeswerken kenmerken tot op vandaag nog steeds het apostolaat van de congregatie.

Voor wat het onderwijs betreft, is de communititeit van de Broeders van Liefde zeer goed gekend en bekend geweest in Oostende. Hun belangstelling alhier in Oostende was erop gericht om het gewone volkskind een degelijk onderwijs en opleiding te verschaffen.

Verder buiten Oostende bestreek de zorg van de Broeders ook het voortgezet onderwijs van de arbeidskinderen, zoals het technisch onderwijs. Hun schoolboeken werden door henzelf opgemaakt en gedrukt in één van hun technische scholen, eerst in Manage en nadien in Tessenderlo.

BROEDERS VAN LIEFDE IN OOSTENDE

Na de Belgische onafhankelijkheid in 1830 was het met het onderwijs in de stad Oostende zeer slecht gesteld. Er was geen schoolplicht. Er bestonden enkele betalende privé-schooltjes, en dat was alles. De ouders van bemiddelde Oostendenaars konden er hun kinderen naar toe sturen, mits betaling van een dagelijkse bijdrage. Deze private scholen werden door heren of vrouwen in hun eigen woonst gehouden. Een koster, een of ander vrij beroep of ook soms een kleermaker, deden het als bijverdienste. Alleen sommige alleenstaande juffrouwen konden met dit inkomen een sober bestaan tot stand brengen.

Burgemeester SERRUYS en pastoor SLOSSE van de toen enige Oostendse parochiekerk St. - Petrus en Paulus waren bekommerd om de opvoeding van de jeugd, en ook specifiek over de

werkmanskinderen. Vandaar dat men ging onderhandelen met de jonge congregatie van de Broeders van Liefde (gesticht te Gent in 1807) om te Oostende een kosteloze school in te richten.

In 1837 begon Vader IGNATIUS (Damien D'HUYVETTERS °Eeklo 16/11/1791), samen met drie broeders, met de eerste kosteloze Sint-Pieterschool in Oostende. Die drie eerste broeders waren: Br. LUDOVICUS (Pieter DECRAEMER °Zomergem 1/11/1801), Br. BONANVENTURA (Jan Baptist GAVOILLE °Antwerpen 2/5/1793) en Br. LAURENTIUS (Jan Baptist DE TEEN °Gent 10/8/1801).

Hierna pogen we een beknopte (en dus niet volledige) chronologische schets en overzicht van het werk van de Broeders van Liefde te Oostende weer te geven. De hierna vermelde scholen zijn nooit eigendom van de congregatie geweest.

1837 - 1867: HUIS SINT-PIETER

Ook de Sint-Pieterschool genoemd ⁽⁴⁾. In de leidende Oostendse kringen kreeg ze de bijnaam van 'armenschool'.

LIGGING : Hoek Kerkstraat/Ooststraat; met voorgevel in de Kerkstraat.

Daar was ook het klooster van de broeders gevestigd.

OORSPRONG : Na het beleg van Oostende werd op deze plaats een klooster van de Zwarte Zusters opgericht. Vanaf 1793 tot 1837 : Militair hospitaal - kazerne - wapenmagazijn van de Burgerwacht.

INRICHTING + ONTWIKKELING :

1837: Het begin. De kroniek van het Huis St.-Pieter vangt aan met de woorden : 'Den 10ⁿ der maand mei van het jaar 1837, tijdens het bestuur van de congregatie der Broeders van Liefde door den erw. heer Kan. DE DECKER als geestelijke bestuurder en van vader Aloïsius BOURGOIS als algemeen overste, op het dringend en aanhoudend verzoek der geestelijkheid en van het stadsbestuur te Oostende, heeft aldaar plaatsgehadt de opening van het gesticht der Broeders van Liefde. ⁽⁵⁾ Ze was de eerste kosteloze jongensschool van de stad. In het begin telde de school drie klassen. Het stadsbestuur betaalde de broeders en nam al de kosten van gebouw, schoolbehoefden en meubilering op zich ⁽⁵⁾

1839: Vanaf 1839 moesten de broeders ook een deel van de Oostendse weesjongens verzorgen. Ofwel volgden de wezen de klassen in de lagere school, of ze gingen in de stad werken om een ambacht of een vak te leren. Bij deze toekomstige stielmannen werd één vierde van hun loon op hun spaarboekje geplaatst. Het overige kwam ten goede aan het beheer van de hospiesen.

1842: Door de schoolwet van 1842 werd elke gemeente verplicht een eigen school op te richten of een private school aan te nemen. De St.-Pieterschool werd door het stadsbestuur aangenomen met de broeders als leerkrachten. Haar bevolking telde toen 450 leerlingen, verdeeld over vier klassen; waarvan de laagste gewoonlijk ruim 200 kinderen telde. Die toestand was zo ernstig dat in 1852, dhr. TANGHE, kantonale schoolopziener (inspecteur) van het lager onderwijs, een verslag aan het gemeentebestuur overmaakte, waarin hij wees '.... op het ondoenlijke van zulk een klas, en eischte dat op zijn minst een ontdebbling zou gebeuren; daarenboven moesten de zitbanken vervangen worden door gewone schrijfbanken.' ⁽⁵⁾

Maar men liet er zich weinig aan gelegen en die staat van zaken bleef voortduren, tot in 1862. Het zou te veel kosten! In datzelfde jaar, 1842, werd de 'Congregatie der Jongeren' opgericht. ⁽⁶⁾

Op de zondagnamiddag, na het lof, was er gelegenheid voor spel en ontspanning en dit tot 21 uur. Dit werd de voorloper van de latere patronages en nadien de jeugdclubs. ⁽⁷⁾

1851: Door de broeders werd in 1851 eveneens het St-Vincentiusgenootschap gesticht. Voornamelijk families van de stad werden hiervoor aangesproken. ⁽⁷⁾

Het genootschap, onder leiding van dhr. DE BONINGE, stichtte samen met de broeders en pastoor PECTOR

a) een zondagsschool voor jongens van 12 tot 20 jaar met lokaal in de Broederschool. Iedere zondag was er onderricht van 8.30 tot 11 uur. In november 1851 begon men met 273 leerlingen. In die tijd werden de meeste jongens al heel vroeg in het arbeidsproces ingeschakeld. Er was geen tijd om te leren. Dit was enkel voor de gegoede burgerij gegeven. Nadien werd ook een school voor volwassenen ingericht. ⁽⁸⁾

b) een militaire kring met het doel de soldaten van het plaatselijke garnizoen ' zooveel mogelijk van het zedenbederf te bewaren met ze van slechte huizen en herbergen af te houden '.

Elke avond, van 18 tot 20 uur, was er voor de circa 200 aanwezige soldaten gelegenheid tot ontspanning in een zaal van het klooster. ⁽⁹⁾

1855: Vader Ignatius D'HUYVETTERS verliet op 16 mei 1855 na 18 jaar eervol bestuur de St.-Pieterschool. Hij werd opgevolgd door broeder MATHIAS (Ludovicus PAUWEIS °Sleidinge 11/1/1819).

1862: Elk jaar moest het gesticht zijn rekeningen sluiten met een groot tekort. Op voorstel van het stadsbestuur werd de aangenomen school veranderd in een gemeenteschool.

1866: Wegens nijpend plaatsgebrek in de St.-Pieterschool werd een nieuwbouw door de stad opgetrokken gelegen aan de St.-Franciscusstraat en de Schipperstraat. De uit zeven klassen bestaande lagere school, het wezenhuis en het klooster werden op het gelijkvloers ondergebracht. De bovenverdieping werd als nijverheids- en tekenschool door de stad gebruikt. De kelderingen deden dienst als stadsmagazijn.

Het onderkomen van de broeders en de weeskinderen was allesbehalve goed ingericht ⁽¹⁰⁾. Het verblijf van de Broeders van Liefde werd onmogelijk gemaakt door tal van omstandigheden die niet strookten met hun leefregel.

“ De broeders hadden hier bijna geen vrijheid. Wat de woning betreft, deze was zeer bekrompen, het uiterste noodzakelijke bestond, maar liet toch veel te wensen over. De eenige spreekkamer werd nog door de heeren van de hospitie gebruikt voor hun vergaderingen ... De kloosterlingen moesten zich geheel schikken naar de voorschriften van staat en gemeentebestuur, en dit is voor een religieuze congregatie zeer moeilijk, als ware het maar alleen het veranderen of verplaatsen van het onderwijzend personeel. De moeilijkheden bleven dan ook niet achterwege en na herhaalde wrijvingen nopens het verplaatsen en veranderen van personeel besloten de broeders hun ontslag als gemeenteonderwijzers in te dienen. Ze zagen ook af om het wezenhuis nog langer te bedienen. ”⁽¹¹⁾

1867: Op 12 september 1867 dienden de broeders hun ontslag in bij het gemeentebestuur. De broeders verlieten Oostende op 13 november 1867. De gemeenschap werd verplaatst naar een nieuwe stichting te Izegem. ⁽³⁾

1855 - 1867: AFDELING HAZEGRAS SINT-PIETERSCHOOL

LIGGING : Fregatstraat Hazegras

INRICHTING + ONTWIKKELING :

1855: Opening : dinsdag 1 mei 1855

De nieuwgebouwde school werd opgericht door twee hoofdleden van het St.-Vincentiusgenootschap, namelijk Joseph DE BONINGE, reder ⁽¹²⁾, en Charles LIEBAERT, houthandelaar.

Gelijkvloers: een kapel om er op zondag godsdienstoefeningen uit te oefenen. Dit was de oorsprong van de Onze-Lieve-Vrouw kerk ⁽¹¹⁾. De parochie ontstond in 1881 ⁽¹³⁾.

Bovenverdiepingen : De schoolklassen.

Dit was de tweede kosteloze (broeder)school. Vanuit het Huis St.-Pieter gingen twee broeders dagelijks les geven.

In het begin was dit een scheepsjongensschool voor de visserij en de handelsmarine ⁽¹⁴⁾. Na twee jaar was het een gewone lagere school geworden.

1862: De school werd wegens aanhoudend verlies overgelaten aan de stad. Ze kreeg als titel "School nr 2", terwijl die in de stad "School nr 1" genoemd werd ⁽¹¹⁾.

1867: De broeders bestuurden de school tot 31 oktober 1867 ⁽¹⁰⁾. Zie stopzetting St.-Pieterschool hiervoor.

1879 - 1949 SINT VINCENTIUSSCHOOL

VOORGESCHIEDENIS

Na het vertrek, in 1867, van de broeders naar Izegem bleek dat nadien er een grote onderwijsleemte in Oostende ontstond.

Ondertussen hadden de liberalen de parlementsverkiezingen van 11 juni 1878 gewonnen met een meerderheid van tien zetels in de Kamer en zes in de Senaat. Hun voorzitter, FRERE ORBAN, stelde een ministerie samen waarin de antiklerikale BARA justitie kreeg toegewezen. Een nieuw departement Openbaar Onderwijs werd aan de logeman VANHUMBEECK toevertrouwd. In de kroonrede van dat jaar werd onmiddellijk herziening van de schoolwet van 1842 beloofd en de verklaring afgelegd dat het openbaar onderwijs enkel onder burgerlijke macht ressorteerde. Het was de bedoeling om de gemeentescholen volledig in handen te spelen van de centrale regering. ⁽¹⁵⁾ Hierop volgde het wetsontwerp van 21 januari 1879 dat definitief goedgekeurd werd op 1 juli 1879 ⁽¹⁶⁾. Het had het uitgesproken doel het onderwijs volledig te laïciseren, m.a.w. aan het beheer van geestelijken te onttrekken.

Reeds onmiddellijk na de verkiezingen van 11 juni 1878 waren de bisschoppen in aktie geschoten. Ze schreven terstond alle parochies aan voor het oprichten van een vrije school. In Oostende werd in de Stockholmstraat een terrein van 1.025 m² aangekocht, waar een school en een klooster zou gebouwd worden. Dit was in Oostende de start van het vrije onderwijs.

Deken DECOSTERE knoopte onderhandelingen aan met het generaal bestuur van de Broeders van Liefde te Gent, Bijlokevest. Na haastige en zenuwachtige besprekingen werd het aanbod van Oostende aangenomen. Helaas waren er nog geen lokalen beschikbaar. In alle haast werden voorbereidingen getroffen om voorlopig te kunnen starten. In afwachting van de afwerking van de nieuwbouw in de Stockholmstraat werd in een lokaal van de congregatie van de Jonge Dochters van de H. Germana, in de Wellingtonstraat, een noodoplossing uitgedokterd ⁽¹⁷⁾

"De broeders zelf konden terecht in een gewoon burgershuis dat, rijk gemeubileerd, daar ledig stond en alleenlijk verhuurd werd ten tijde van het badseizoen ⁽¹⁸⁾. Het waren de gebroeders MENEGHEER, bakkers in de Witte Nonnenstraat, geweest die dit huis ter beschikking van het 'katholieke schoolcomité' hadden gesteld.

De voorlopige school met vijf klassen werd op maandag 29 september 1879 geopend. 600 kinderen boden zich op de speelplaats aan; velen vergezeld door hun vader of moeder. Samen met de broeders, die overgekomen waren van de communiteit van Izegem, ging men in stoet naar de 9-urenmis in de parochiale Sint-Pieterskerk.

"De Mis werd ook door een grote menigte van volk bijgewoond ... Bij het heengaan naar de kerk en ook bij het terugkomen passeerden wij in al de straten die wij moesten doortrekken, tussen twee dichte rijen volk dat van alle zijden kwam toegelopen; en toejuichingen en gelukwensen lieten zich van alle kanten horen" ⁽¹⁹⁾.

Na de terugkeer van de Misviering bleek dat er in het gebouw slechts plaats was voor 425 leerlingen (hetzij 85 per klas).

“ Daar de bestaande klassen maar 425 kinders konden bevatten werden de jongste kinderen voor een tijd terug naar huis gezonden, totdat de nieuwe klaslokalen in orde waren ”⁽¹⁷⁾.

Pas op 25 oktober 1879 werden de nieuwe klaslokalen van de Stockholmstraat door de Deken ingezegend. Daarna werd de eerste steen van het kloostergebouw gelegd. Het gemeentehuis, dat nog niet volledig in orde gesteld was, werd op 6 maart 1880 in gebruik genomen. School en klooster werden onder de bescherming gesteld van de H. VINCENTIUS, toonbeeld van stichter kanunnik Petrus Jozef TRIEST⁽¹⁹⁾.

Terzijde : Een studie van J. MALOU in 1880 uitgevoerd (Universiteitsbibliotheek Gent) gaf inzake de verhoudingen van het onderwijs te Oostende volgende cijfers :

- officiële scholen: 39,24 %
- vrije scholen: 60,76 %⁽²⁰⁾.

ST.-VINCENTIUSSCHOOL

In de volksmond ‘*d'Hofschole*’ genaamd.

LIGGING: Stockholmstraat (thans kanunnik Dr. Louis Colenstraat, waar zich nu de burelen van de Katholieke Volksbond bevinden).

OPENING: maandag 29 September 1879 in de Wellingtonstraat; in de Stockholmstraat vanaf 25 oktober 1879. 600 leerlingen boden zich aan voor zeven klassen.

ONTWIKKELING:

1883: De St Pieterschool (een betalende jongensschool) met schoolhoofd VAN MASSENHOVE werd overgenomen en geïntegreerd⁽³⁾.

1887: Door het toenemend aantal leerlingen zag men zich genoodzaakt zeven nieuwe klassen bij te bouwen aan de Constantinopelstraat (Ieperstraat) .Afgewetrkt in 1888⁽²¹⁾

1888: In 1888 was de Vrije Vissersschool, gesticht door ‘Paster PYPE’ (Henri PYPE °1854 +1926), gestart in de St.-Vicentiuschool.

1949: overgelaten aan de parochie⁽³⁾.

1888 : VRIJE VISSCHERSCHOOL - VAKSCHOOL VOOR VISSCHERS

In 1888 was de Vrije Visschersschool met één klas begonnen in de St.-Vincentiuschool. Het waren ‘Paster PYPE’, te samen met broeder NORBERTUS (FAVOREEL) die deze nieuwe kosteloze school hadden in gang gezet. Voor de praktijklessen kon men beroep doen op een gebouw in de Wellingtonstraat, dat uitgaaf in de Velodroomstraat. De algemene vakken werden verstrekt in een lokaal van de St.-Vincentiuschool⁽²²⁾. Ze kende op korte tijd een grote bloei en werd door de overheid zeer gunstig beoordeeld.

Vijf jaar later waren nieuwe lokalen dringend nodig, zodat men in 1893 uitweek naar het Sint-Petrus- & Sint-Paulusplein.

1893 - 1949 SINT-ANDREASSCHOOL + VRIJE VISSCHERSCHOOL

BEGIN: Op 16 april 1893 werd de St.-Andreasschool opgestart⁽²³⁾

LIGGING : Ze was gelegen aan het Sint-Petrus- & Sint-Paulusplein tussen het ‘Café de la Ville de Strasbourg’ op de hoek van de Kleine Kaaistraat (later Pastoor Pypestraat) en het ‘ Café de la Petite Bourse ’ (nadien De Kleine Beurs)⁽²²⁾. Deze school, gesitueerd in de nabijheid van de Visserskaai, is door de tijd heen door veel visserskinderen bezocht geweest.

INRICHTING + ONTWIKKELING : De school was ingedeeld in zes klassen, waarvan twee als vissersschool dienst deden⁽²⁴⁾ Deze laatste twee klassen waren uitsluitend bestemd voor de visserijklassen die vanuit de St.-Vincentiuschool waren overgebracht. De

lessen werden gegeven door broeders en vakleraars. Na enkele jaren telde de school 250 leerlingen.

Later bouwde Henri PYPE (1854-1926) een afzonderlijke school voor de visserijleerlingen met een afzonderlijke uitgang in de Pastoor Pypestraat ⁽²⁵⁾. Ze kreeg als benaming Vrije Visserijschool Paster Pype.

Door deze twee afzonderlijke uitgangen werd de St.-Andreasschool een gewone lagere school, tot ze in 1938 afgebroken werd. (Ze werd vervangen door een nieuwe St-Pieterschool in de Ooststraat).

Na de afbraak werd op het Sint-Petrus- & Paulus-plein een nieuwbouw opgericht, waarin ook de praktijk van de Wellingtonstraat ondergebracht werd.

MARKANTE BROEDERS VAN LIEFDE FIGUREN:

- Broeder NORBERTUS (Edward FAVOREEL °Kortrijk 21/1/1836): medestichter van de Vrije Visschersschool. Werd door de vissers broeder ABERTUS genoemd.
- Vader DALMATIUS (Adolf MICHOLT. °Brugge 30/9/1846): Op 30 juni 1900 werd hij tot overste in Oostende aangesteld. Hij was bij de Oostendenaars zeer goed gekend als 'vader AMANCE' of ook als 'broeder van de kloeffen'. Deze laatste benaming had hij te danken aan de vele klompen die hij uitdeelde onder de armste leerlingen van de school. In 1930 verliet hij Oostende en werd vervangen door broeder ODULF (gekend als br. ADOLF), die sinds 1923 in de visserijschool werkzaam was. ⁽²⁶⁾
- Broeder ANNOBERT (Alfons BROECKX °Borgerhout 1/2/1900 +Zelzate 26/8/1983). Iedere Oostendenaar kende broeder ANNOBERT. Hij was een zeer populaire Oostendse figuur. Verscheidene studieboeken inzake visserijonderwijs waren van zijn hand. Hij was gekend als een zeer goede leermeester, die steeds beschikbaar was voor zijn leerlingen en die ook de moeilijkste jongens kon meekrijgen. Daarbij kon hij de leerstof klaar en duidelijk uitleggen en geduldig herhalen. Door zijn sterke wil dwong hij bij iedereen ontzag af. Gestart in Oostende in 1923 heeft hij ruim 26 jaar alhier zijn beste krachten gegeven, en dit tot en met het definitieve vertrek in 1949.

EINDE BROEDERS- VAN LIEFDE : Vanaf 1949 werd de visserijschool niet meer door de broeders bediend, maar ze bleef verder bestaan ⁽³⁾.

1909 - 1946: HEILIG HARTSCHOOL

LIGGING : Nieuwlandstraat

INRICHTING : Was in 1909 parochiaal verbonden met de kerkelijke gemeente H.-Hart (het is slechts nadien, in 1924, dat de St.-Jan parochie tot stand kwam). De H.-Hart parochie werd opgericht in 1908. Het was priester VANHOUTTE, pastoor van de nieuwe parochie van het H.-Hart, die de school bouwde.

OPENING : Op 21 september 1909 met 260 jongens verdeeld over vier klassen ⁽²⁷⁾

"De aangelegde straten welke naar de school leidden, bestonden voor het meerendeel uit straatvuilnis en overblijfsels van klei van de daar vroeger bestaande steenovens. Er hoeft niet gezegd, te worden hoe die straten er uit zagen. De jongens moesten zoo viermaal daags door dien slijkpoel en iedereen kon beseffen in welken staat zij thuis aanlandden

De omgeving van de school was al evenmin betoverend als de straten welke haar omringden. Ze stond daar om zoo te zeggen, heel alleen, langs alle zijden begrensd door weiden. Hier en daar in de Nieuwlandstraat stonden enkele huizen, zoo ook in de Gerststraat welke zich achter de school bevindt "

⁽²⁸⁾

Schoolgaan in gene tijd 1909 was niet zo evident als nu. De H.-Hartschool was wel totale nieuwbouw, maar de omgeving ervan was anders.

EINDE BROEDERS'VAN LIEFDE : In 1946 werd de school aan de parochie overgelaten⁽³⁾.

1912 - 1949 : SINT-GERARDUSSCHOOL

LIGGING : Fregatstraat Hazegras - Parochie O. L. Vrouw

BEGIN : 16 september 1912. Er werd met vier klassen gestart.

INRICHTING + ONTWIKKELING : Nieuwbouw. De school kwam er door toedoen van de familie Jules VAN DER HEYDE - JEAN, leden van de St.-Vincentiusgenootschap.

82 leerlingen volgden er klas. Deze jongens kwamen van de St.-Vincentiuschool, maar woonden op de O .L. Vr.-parochie.

1913: Het jaar erop, 1913 , kwam daar ook een nieuw klooster voor de broeders bij. Dit in vervanging van het klooster uit de Stockholmstraat dat als Katholieke Volksbond heringericht werd. Tot dan toe waren de lokalen van de Volksbond in de Christinastraat gevestigd⁽²⁹⁾

1914: Bij het uitbreken van W.O. I was de schoolbevolking geklommen tot 110 leerlingen.

1919: Vanaf 1919 tot 1932 telde de St.-Gerardusschool 20 priester- en kloosterroepingen.

1949: overgelaten aan parochie⁽³⁾

Op de gevel die uitgaf op de speelplaats, was er een steen ingemetseld waarop het volgende stond te lezen :

Hulde
van dankbaarheid
aan de achtbare familie
J. VANJDERHEYDE-JEAN
die ten jare 1912
deze katholieke school oprichtte

⁽³⁰⁾

1923 - 1946: SINT-JOZEFSCHOOL

LIGGING : Stuiverstraat. Thans V.T.I. (Vrij Technisch Instituut, Stuiverstraat 108).

INRICHTING + ONTWIKKELING :

Op 10 september 1923 had de opening plaats van een nieuwe kosteloze school in de Stuiverstraat. De oude H. Hartschool (Nieuwlandstraat) van die parochie, geopend in 1909, stond nu op de parochie St.-Jan⁽²⁷⁾.

Wegens expansie van het technisch onderwijs werd vanaf 1930 het lager onderwijs in nieuwe lokalen verder gezet op de hoek van de Smedenstraat (Karel van de Woestijnestraat) / St. Catharinapolderstraat. Het schoolgebouw bevond zich in de St.-Catharinapolderstraat. De ingang voor de leerlingen was in de Smedenstraat⁽³¹⁾.

In 1946 werd de school aan de parochie overgelaten⁽³⁾.

1924 - 1949: SINT ANTONIUSSCHOOL

⁽³²⁾

OORSPRONG: In 1895 werd een school voor jongens en meisjes in de Fortstraat, Oude Vuurtorenwijk, door twee zusters van de congregatie van de H. Jozef, gehuisvest op het

Hazegras, geopend. Deze school verdween rond de eeuwwisseling bij de aanleg van de nieuwe vissershaven. Nieuwbouw in de Eduard Hammanstraat, Opex ⁽³³⁾ werd in 1908 voor de jongens opengesteld.

Vanaf 1912 tot 1924 gaven de Broeders Van Dale van Kortrijk onderricht.

BROEDERS VAN LIEFDE: De Broeders van Liefde namen in het jaar 1924 de school met 167 leerlingen over. Er waren vijf klassen. Ook zij moesten dagelijks op eigen krachten de verplaatsing Hazegras-Vuurtoren heen en terug (meestal per fiets) uitvoeren.

In 1930 werd een nieuwbouw in de Thomas Van Loostraat opgetrokken. De school bestond uit acht klassen, een feestzaal en een patronaatzaal.

1949 : einde onderwijs Broeders van Liefde.

1938 - 1946 - SINT-PIETERSCHOOL

Deze nieuwe school verving de in 1938 afgebroken St.-Andreas lagere school. Ze was gelegen in de Ooststraat. In 1946 werd ze overgelaten ⁽³⁾.

DE SINT-PETRUSKRINGERS

In de loop der jaren werd door de oudleerlingen van de broederscholen een vereniging opgericht genaamd '*De Sint-Petruskringers*'. Op 10 mei 1937 was het 100 jaar geleden dat de Broeders van Liefde voor het eerst in Oostende toekwamen. Dit werd begin juni 1937 met luisterrijke feesten gevierd ⁽³⁴⁾.

1949: EXIT CONGREGATIE BROEDERS VAN LIEFDE

Wegens meningsverschillen met de inrichtende macht en het bisdom Brugge hebben de Broeders van Liefde in de zomer van 1949 Oostende definitief verlaten.

Al bij al hebben de broeders met hun mateloze inzet Oostende zeker en vast een (groot) stuk uit het analfabetisme gehaald.

OOSTENDSE BROEDERS VAN LIEFDE

Lijst (per geboortedatum) van de Oostendenaars die ingetreden zijn in de congregatie van de Broeders van Liefde ⁽³⁵⁾:

	geboren Oostende	geprofest	plaats en datum overlijden
1. Maximilianus DE WEERDT	1812	1838	St.-Truiden 2/7/1844
2. Fideles PERMEKE	1816	1841	Leuven 20/5/1885
3. Eligius BAEYS	1840	1861	Gent 23/1/1872
4. Innocent D'HONT	1870	1890	Hollogne aux Pierres 29/3/1915
5. Macrinus OLLIEUZ	1875	1896	Zwijnaarde 10/4/1944 (bombardement Merelbeke)
6. Venerandus DUMON	1877	1897	St-Truiden 8/1/1925
7. Juventius DE BUF	1878	1898	Eeklo 24/3/1914
8. Florus LAUWAGIE	1878	1898	Gent 3/4/1960
9. Nerius DUMON	1879 Stene	1899	Froidmont 10/7/1945
10. Salesius OLLIEUZ	1879	1899	Zelzate 1/6/1936
11. Agilus DE CLERCK	1880	1899	Dave 19/4/1962
12. Vedast HUBERT	1881	1902	Gentbrugge 22/1/1961
13. Hidulf VAN MAELE ⁽¹⁾	1883	1903	Gent 22/5/1963
14. Walderic DASSEVILLE	1885	1902	Gent 7/5/1956
15. Gordianus VANHOORNE	1887	1907	Eindhoven (Ned.) 6/12/1918
16. Wandelinus DUMON	1888	1909	Mortsel 29/10/1970
17. Eleazar HUBRECHSEN	1891	1910	Zwijnaarde 8/4/1969
18. Flavius VERBURGH	1898	1917	Leuven 8/5/1945
19. Linus ROOBAERT	1908 Stene	1926	Zaza (Ruanda) 10/5/1965
20. Karel CLOET (Beda)	1909	1928	Beernem 18/5/1999
21. Henri ROOBAERT (Chrysogoon)	1914 Stene	1932	Sijsele 26/4/1998
22. Jozef VIGNE (Mellinus)	1914	1932	Zelzate 15/11/1999
23. Marcel MAROTE	1918	1936	Gent 12/3/2002

(1) Oostendse broeder die onderwijs gegeven heeft in Oostende in de St.-Vincentiusschool in de Ieperstraat

VERWIJZINGEN

Z.W. = De Zeewacht

⁽¹⁾ BERNARDUS VAN CLAIRVAUX (1090-1153)

Als monnik van Citeaux, wieg van de Cisterciënzers, stichtte hij op 24-jarige leeftijd het klooster van Clairvaux (1115), dat hij 40 jaar als abt bestuurde. Deze theoloog is één van de centrale figuren van de mystiek van zijn tijd. Over BERNARDUS, die de naam 'Doctor mellifluus' (honingvloeiende leraar) verwierf, lieten LUTHER en CALVIJN zich zeer lovend uit. BERNARDUS was ook de bezieler van de tweede kruistocht (1147-1149), die mislukte. Het was van deze kruistocht dat de (15e) graaf van Vlaanderen, DIEDERIK VAN DE ELZAS, de relikwie van het H. Bloed naar Brugge medebracht.

-
- (2) VINCENTIUS A PAULO (1581-1660) : Deze Franse priester ontwikkelde een totaal nieuwe visie op de naastenliefde door zich daadwerkelijk in te zetten voor de meeste armen. Stichtte te Parijs de congregatie van de 'Prêtres de la Mission' (Lazaristen - 1625), de 'Dames de Charité' en de 'Filles de Charité' (Soeurs grises - 1633).
- (3) Schriftelijke mededeling LUC DE KEZEL 27/05/2004, archivaris provincialaat Broeders van Liefde Gent.
- (4) Z.W., 17/04/1937.
- (5) Deus Charitas Est 1932. blz. 49.
- (6) Deus Charitas Est 1932. blz. 50.
Z.W. 12/03/1937
- (7) Jef KLAUSING: De Plate; 1974-1, blz. 10
- (8) Henri DANGEZ: Vrije School Vuurtoren (1985) blz. 13
- (9) Z.W., 12/03/1937
- (10) Deus Charitas Est 1932. blz. 50.
- (11) Z.W., 17/04/1937
- (12) Joseph DE BONINGE : Benevens reder was hij ook secretaris-schatbewaarder van de 'Onderlinge Verzekerings Maatschappij van Visschers Sloepen' met lokaal in de West-Molenstraet 1 (thans Hendrik Serruyslaan - Daniel DESCHACHT, Straatnamen van Oostende(1998),blz.176-177) (Feuille d'Ostende, 22/4/1855). Het magazijn van de rederij was gelegen in de Brigantijnenstraat (Feuille d'Ostende, 29/4/1855). Vanaf 5 juni 1855 werd hij verkozen tot gemeenteraadslid, ingevolge het overlijden van Joseph VAN CUYL (Feuille d'Ostende 7/6/1855).
- (13) Henri DANGEZ: Vrije school Vuurtoren (1985), blz.1.
- (14) Ivan VAN HYFTE; De Plate, 1989, blz. 226.
- (15) Br. KOENRAAD (G. J. REICHEL) De Broeders van Liefde, dl. II: 1876-1922 (1975) blz. 34.
- (16) Theo LUYCKX en Marc. PLATEL: Politieke geschiedenis van België, dl. 1 (1985), blz. 169-170.
- (17) Z.W., 24/04/1937.
- (18) Overste Matthias PAUWELS in de huiskroniek sept. 1879, opgenomen door Br. KOENRAAD (G.H. REICHEL) in: De Broeders van Liefde, dl. II: 1876-1922 (1975), blz. 37.
- (19) idem (18), blz. 38.
- (20) Henri DANGEZ: Vrije school Vuurtoren (1985), blz.16.
- (21) Deus Charitas Est blz. 51.
- (22) Roger DECLEER: 100 jaar Vrije Visserijschool Paster Pype (1988).
- (23) Deus Charitas Est, blz. 51 - Z.W. 01/05/1937.
- (24) Deus Charitas Est, blz. 51.
- (25) Z.W. 22/05/1937 - Luc DE KEZEL zie (3) - Roger DECLEER, zie (22).
- (26) Jef KLAUSING: De Plate, 1974-3, blz. 5.
- (27) Deus Charitas Est, 1932. blz. 52.
- (28) Z.W. 29/05/1937.
- (29) 100-jaar Volksbond Oostende 1896-1996, blz. 20 en 53.
- (30) Z.W. 05/06/1937.
- (31) Tel. mededeling 05/02/2006 van ex-leerling Raymond VANCRAEYNST.
- (32) Henri DANGEZ: Vrije school Vuurtoren (1985).
- (33) OPEX = N.V. *Ostende Phare & Extensions*. Maatschappelijke zetel : Congolaan 5, H.R. Oostende nr. 501 (Z.W. 03/04/1937).
- (34) Z.W. 27/02/1937.
- (35) Archief Br. Cyriel MAERTENS (°1915 Roksem), St.-Arnoldus Beernem.
-

Verdere Bronnen: -Archief Broeders van Liefde provincialaat, Luc DE KEZEL archivaris, Gent.
-persoonlijk archief.